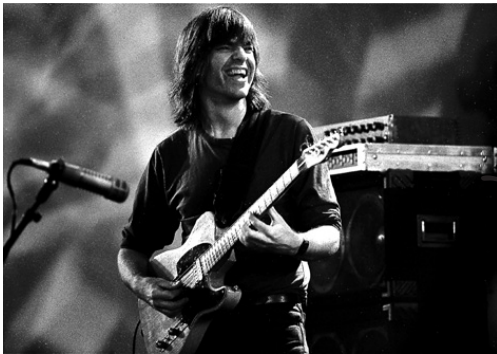

เพลงแฟตไทม์ (Fat Time)

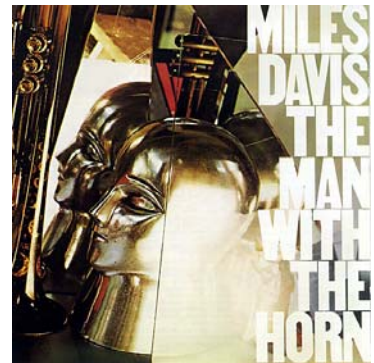
โดย
ไมล์ สเตอร์น (Mike Stern)

เจตนิพัทธ์ สังข์วิจิตร*

53

พงานเพลงนี้อยู่ในอัลบั้ม The Man With The Horn ของ Miles Davis (1926 - 1991) ออกในปี 1981 ค่าย Columbia ในอัลบั้มนี้มีนักดนตรีดังนี้ Miles Davis-Trumpet and Arrangement; Robert Irving (1953-Present) Synthesizer and Piano; Mike Stern (1953- Present) Guitar; Bill Evans (1958-Present) Soprano Saxophone; Al Foster (1944-Present) Drums; Marcus Miller (1959-Present) Bass; Barry Finnerty (1951-Present)Guitar; Sammy Figueroa-Percussion; Randy Hall-Background Vocals

อัลบั้มนี้ Mike Stern ได้ร่วมเล่นแค่เพลงเดียวคือเพลง Fat Time เพลงแรกของอัลบั้มนี้มีความยาวทั้งหมด 9.56 นาที เพลงที่เหลือจะเป็นผลงานของ Barry Finnerty แต่ Mike Stern เล่นเพลงเดียวก็ทำให้มีชื่อเสียงจากเพลงนี้อย่างแพร่หลาย อุปกรณ์ที่ใช้จะเป็นกีตาร์ Fender Telecaster ที่เป็นกีตาร์ลำตัวตัน (Solid Body) ซึ่งจะแตกต่างจากกีตาร์ที่มีลำตัวกลวง (Hollow Body) ซึ่งกีตาร์ลำตัวประเภทนี้นักกีตาร์แจ๊สนิยมนำมาใช้เล่นกันอย่างแพร่หลาย Mike Stern ได้ใช้กีตาร์ Fender Telecaster อยู่หลายปีก่อนที่ปัจจุบันจะเปลี่ยนมาใช้กีตาร์ยามาฮา (Yamaha) รุ่นของตัวเองของ Mike Stern เอง และอุปกรณ์สร้างเสียงประเภท Distortion หรือ Overdrive ซึ่งจะทำให้เสียงกีตาร์สามารถทำเสียงที่ค้างยาวได้มากขึ้น (Sustain) และประเภทที่ให้เสียงกังวาน (Chorus) อุปกรณ์ประเภทนี้นิยมใช้ในดนตรีร็อกเป็นส่วนมาก และใช้สายกีตาร์แบบปรกติไม่ได้ใช้แบบสายพันเรียบ (Flat wound) ที่นักกีตาร์แจ๊สนิยมใช้ที่จะให้ลักษณะของเสียงที่นุ่มกว่าสายแบบปรกติ

* อาจารย์ประจำวิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต

ในเพลง Fat Time นี้ลักษณะเพลงประเภทฟิวชั่น (Fusion) ที่มีการผสมของดนตรีในรูปแบบอื่นเข้าไปผสมกับดนตรีแจ๊สเช่นดนตรีร็อก เป็นต้น เพลงนี้จะมีลักษณะของการเล่นคอร์ดที่มีการเปลี่ยน (Chord Changes) ไม่มากนักแต่จะเป็น Groove วนไปเรื่อยๆ ให้นักดนตรีแต่ละคนได้อิมโพรไวเซชัน (Improvisation) โดยจะมีการใช้ความดังความเบา (Dynamic) เข้ามามีบทบาทสำคัญในแต่ละท่อนเพลง เพลงนี้ Miles Davis จะเล่นเป็นทำนองหลัก (Melody) ของเพลง โดยมีกีตาร์คอยเล่นตอบรับกับแนวทำนองที่ Miles Davis เป็นคนเล่น จนถึงนาทิตี่ 2.50 นาที Bill Evans เริ่มอิมโพรไวเซชันเข้ามารับต่อจาก Miles Davis ที่เล่นแนวทำนองหลักแล้ว Bill Evans อิมโพรไวเซชันโดยใช้โซปราโนแซ็กโซโฟน เล่นอยู่บน Groove หลักของเพลง จนถึงนาทิตี่ 5.12 วินาที Mike Stern เริ่มอิมโพรไวเซชันรับต่อจาก Bill Evans

Mike Stern ได้ใช้เทคนิคเช่นการกั๊ดบิค (Pitch harmonic), การดันสาย (Bending), การเล่นสองโน้ตพร้อมกัน (Double stop) และการเล่นออกนอกบันไดเสียง (Out side) นอกจากนี้ Mike Stern ยังแสดงให้เห็นถึงทักษะของกีตาร์ที่เล่นได้อย่างรวดเร็วแม่นยำในท่อนอิมโพรไวเซชันนี้ด้วย

0.0"
1.1
Hit 01
Cmaj⁷

MIKE STERN "FAT TIME" SOLO

The musical score is written for a solo in C major 7 (Cmaj⁷). It consists of 33 measures across 11 staves. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, accidentals, and articulation marks. Measure numbers 4, 9, 12, 14, 18, 21, 24, 27, 30, and 33 are indicated at the start of their respective staves. The score features several triplet markings (indicated by a '3' below the notes) and a quintuplet (indicated by a '5' below the notes). A chord change to A⁷ is marked at measure 27. The piece concludes with a final triplet in measure 33.

35

37

41

44

46

51

54

57

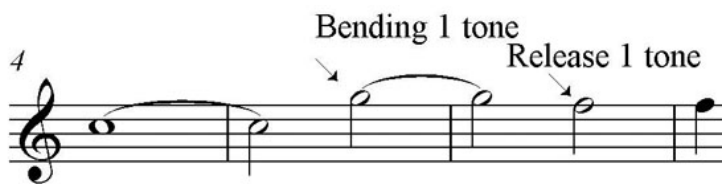
59

61

B⁷

CMaj⁷

จากโน้ตในสกอ์จะสังเกตได้ว่าคอร์ดจะมีอยู่ไม่กี่คอร์ด คอร์ดแรกจะเป็นคอร์ด Cmaj7 มีความยาวจำนวน 31 ห้องก่อนที่จะเปลี่ยนคอร์ดเป็น A7 ตั้งแต่ห้องแรกจนถึงห้องที่ 8 Mike Stern เริ่มต้นด้วยลักษณะของบลูส์ที่เป็นแนวดนตรีที่ Mike Stern ได้รับอิทธิพล สังเกตได้ว่าการใช้เทคนิคการดันสาย 1 เสียงเต็มหรือครึ่งเสียงแล้วค้างเสียงไว้ ซึ่งลักษณะการเล่นแบบนี้จะพบในดนตรีบลูส์และดนตรีร็อกเป็นส่วนมาก เช่นในห้องที่ 4 ถึงห้องที่ 6 ในห้องที่ 5 จากรูปที่ 2 ดันสายจากโน้ต F ขึ้นไปหนึ่งเสียงเต็มจะได้โน้ต G ตามห้องที่ 5 แล้วผ่อนสายลงหนึ่งเสียงเต็มก็จะกลับมาเป็นโน้ต F ตามห้องที่ 6 ถ้าฟังจากแผ่นซีดีแล้วจะสังเกตว่า Mike Stern ใช้ปิ๊กอัพ (Pick-Up ตัวรับเสียงของกีตาร์ไฟฟ้า) ตัวใกล้คอกีตาร์เล่นก่อนจะเปลี่ยนมาใช้ปิ๊กอัพตัวใกล้หย่องกีตาร์ (Bridge) ตั้งแต่ห้องที่ห้องที่ 4 ไปห้องที่ 5 เพื่อให้เสียงของกีตาร์สามารถค้างเสียงได้นานขึ้นและเสียงของกีตาร์จะมีโทนเสียงที่สดใสขึ้น

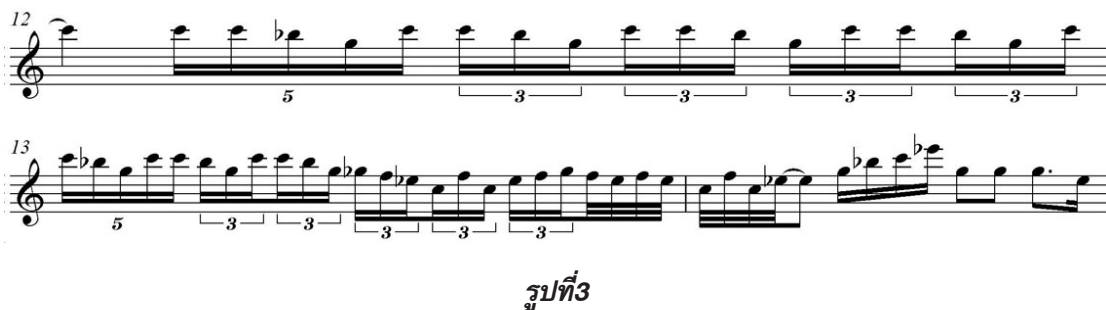
รูปที่ 1

Mike Stern นิยมใช้สเกลประเภทเพนทาโทนิค (Pentatonic Scale) ในเพลงนี้เราจะพบอยู่หลายจุดที่ใช้บันไดเสียงประเภทนี้

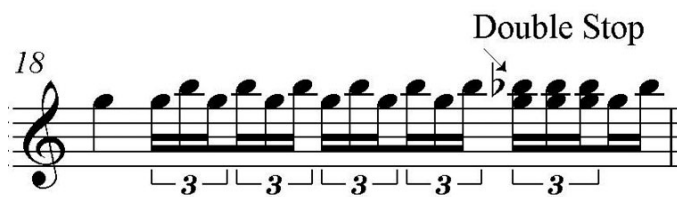

รูปที่ 2

จากรูปที่ 2 Mike Stern ใช้สเกล C เพนทาโทนิค ไมเนอร์ (Pentatonic Minor) ในการเริ่มต้นการอิมโพรไวเซชันของเขา และจะจบวลี (Phrasing) ด้วยการค้างโน้ตไว้ สังเกตได้ว่าความสัมพันธ์ของคอร์ดกับสเกล (Chord Scale Relationship) นั้นที่ใช้ จะเห็นได้ว่าคอร์ดเป็นคอร์ด Cmaj7 แต่ใช้เพนทาโทนิค ไมเนอร์ บนคอร์ด Major ทั้งนี้ตัวของผู้จัดทำสันนิษฐานว่า น่าจะมาจากเหตุผลของรูปแบบของดนตรีที่นักดนตรีกำลังนำเสนออยู่ให้มีลักษณะเป็นไปตามที่นักดนตรีต้องการ ตัวอย่างเช่นเพลงนี้ Mike Stern ต้องการจะนำเสนอในรูปแบบของบลูส์ ก็อาจจะต้องใช้ลักษณะของเพนทาโทนิค ไมเนอร์เป็นหลักด้วยเหตุผลที่ว่าดนตรีบลูส์ชอบใช้เพนทาโทนิค ไมเนอร์มากกว่าเพนทาโทนิคเมเจอร์ (Pentatonic Major)

ห้องที่ 12 ถึงห้องที่ 14 ตามรูปที่ 3 นั้นจะอยู่ในสเกล C เพนทาโทนิคไมเนอร์แต่จะมีความเร็วมากขึ้นซึ่ง Mike Stern นั้น เล่นโดยใช้ปิคติดโน้ตทุกตัวไม่ได้เล่นในลักษณะแฮมเมอร์ออน (Hammer On) หรือพูลออฟ (Pull Off) หรือเลกาโต (Legato)

เทคนิคอีกแบบหนึ่งที่ Mike Stern ใช้ในเพลงนี้คือ Double Stop ซึ่งเป็นการเล่นโน้ตสองตัวพร้อมกันเช่นในรูปที่ 4 โน้ต G กับโน้ตBb ถูกเล่นออกมาพร้อมกันเป็นคู่ 3 ไมเนอร์ วิธีการเล่นแบบนี้ไม่ได้มีกฎเกณฑ์ว่าจะต้องเล่นเป็นชั้นคู่เสียงแบบใด เทคนิคแบบนี้ในดนตรีบลูส์นิยมใช้เทคนิคประเภทนี้กันมาก

เทคนิคอีกแบบที่ Mike Stern เล่นในเพลงที่สำคัญอีกแบบคือการเล่นนอกบันไดเสียง เช่น ในห้องที่ 19 จังหวะที่ 4 และห้องที่ 20 ตามรูปที่ 5

59

ห้องที่เป็นส่วนที่ดังเคียดยที่สุดก็เป็นในช่วงที่ห้องที่ 32 ถึงห้องที่ 37 Mike Sternใช้เทคนิคการเล่นโน้ตแยกของคอร์ด A Triad เล่นค้างไว้ทำให้เกิดความดังเคียดยของท่อนเพลงเกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กับคอร์ดในท่อนนี้ซึ่งก็คือคอร์ด A7 ตามรูปที่ 7

ในตอนสุดท้ายตั้งแต่คอร์ด B7 Mike Stern กลับมาใช้บันไดเสียงเพนทาโทนิคไมเนอร์อีกครั้งตามรูปที่ 8 ในช่วงนี้จะอยู่ใน Bไมเนอร์เพนทาโทนิคเป็นหลักและได้ใช้เทคนิคในการเล่นที่ค่อนข้างเร็ว แสดงให้เห็นถึงทักษะเครื่องมือในการเล่นกีตาร์ของเขาเอง ก่อนที่จะกลับเข้ามาในคอร์ด Cmaj7 ในช่วงท้ายก่อนจะจบโซโล่ด้วยโน้ตคู่เสียงที่กระด้าง (Dissonant)

60

47 B7

52

55

57

59

61 Cmaj7

รูปที่ 8

นักกีตาร์หลายๆคนที่เล่นดนตรีแนวร็อกส่วนใหญ่แล้วจะได้รับอิทธิพลของ Jimi Hendrix นักกีตาร์ร็อกที่โด่งดังที่สุดในยุคนั้นและมีความสำคัญต่อนักกีตาร์ร็อกในยุคต่อมา อิทธิพลของ Jimi Hendrix นั้นส่งผลถึง Mike Stern ด้วยเช่นกัน ลักษณะการเล่นผสมดนตรีแจ๊สกับดนตรีร็อกทำให้เกิดนักดนตรีในแนวพิวซันเกิดขึ้นหลายคน สามารถหาฟังเพิ่มเติมได้จากวงรุ่นต่อมาเช่น Weather Report, Mahavishnu Orchestra, Return to Forever, Spyro Gyra เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ภาพโดยรวม เพลงนี้เหมาะกับการศึกษาเทคนิคต่างๆ ที่สามารถนำมาพัฒนาในการเล่นกีตาร์ได้เป็นอย่างดีและทำให้เกิดทักษะในด้านดนตรีแจ๊สมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ประโยคเพลงในลักษณะของฟิวชั่นแจ๊ส
2. การใช้อาร์เปจและทริยแอตในการโซโล่บนคอร์ดต่างๆ
3. เทคนิคต่างๆในดนตรีร็อกที่ถูกนำมาใช้ในเพลงนี้
4. การใช้สเกลเพนทาโทนิคในการนำมาโซโล่
5. ศึกษาวิธีการใช้โน้ตนอกคอร์ดมาเป็นส่วนประกอบในการโซโล่

บรรณานุกรม

ณัชชา พันธุ์เจริญ. *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เกษกรรต์, 2551.

ประทักษ์ ใฝ่ศุภการ. *ถาจะร้อนแรงเท่าแจ๊ส*. กรุงเทพมหานคร: สามัญชน, 2545.

_____ . *ถาจะอ่อนหวานปานแจ๊ส*. กรุงเทพมหานคร: สามัญชน, 2545.

ลิเฮอร์. *แจ๊สวิถี ขบวนการ 2 (Jazz-Rock Fusion)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มิติน, 2552.

Miles Davis. *The Man With The Horn*. Columbia:1981 [CD]

Levine, Mark. *The Jazz Thoery Book*. Petaluma, CA: Sher Music,1995.

Gridley, Mark C. *Jazz Styles History and Analysis*. New Jersey, Prentice-Hall 2000.

Ricker, Ramon. *Pentatonic Scales for Jazz Improvisation*. Miami, Columbia Pictures Publications 1976.